

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕРАПІЯ СІМЕЙНА

Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність 231	Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
соціальної педагогіки та соціальної
роботи
Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Терапія сімейна
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	V
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції -24 годин Семінарські заняття- 36 годин Самостійна робота- 60 годин
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
2. Опис дисципліни	
Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із особливостями психотерапевтичної моделі допомоги сім'ї, формувати у них практичні вміння розробляти стратегію терапевтичної допомоги, застосовуючи різні техніки сімейної терапії з метою забезпечення належного функціонування сім'ї як системи, яка створює належні умови для реалізації потенційних можливостей кожного із її членів. Завдання навчальної дисципліни: - оволодіння студентами знаннями сутності понять „сімейна терапія”, „теорія систем” та наукові підходи до сімейної терапії в Україні і світі; ознайомлення з основними функціями, структурою, динамікою сім'ї як системи; сучасними завданнями, етапами, факторами, принципами, моделями сімейної терапії; змістом роботи сучасних шкіл сімейної терапії; формування вмінь застосовувати структуровані техніки в роботі з сім'єю у різноманітних ситуаціях.	
Компетентності	

Загальні компетентності, якими має оволодіти студент у результаті вивчення:

ІК- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

СК-2 Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів

СК-12 Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту

СК-15 Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

СК-16 Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи

СК-20 Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

СК-21. Здатність проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу в межах соціальної роботи у громаді, в тому числі щодо надання соціальних послуг.

СК-25. Здатність розуміти сутність, значення напрямів, форм і методів та технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів, координувати волонтерську діяльність.

Програмні результати навчання

РН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з особами та сім'ями, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

РН 24. Організовувати та здійснювати, спрямовані на розвиток батьківського потенціалу навчання батьків розуміти потреби дітей та добирати способи задоволення потреб дітей відповідно до їх віку та індивідуальних особливостей, методи ненасильницького дисциплінованого впливу на дітей з метою запобігання вилучення дітей із сім'ї в межах повноважень.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1-2. Психолого-педагогічний аналіз сімейної системи. Загальні відомості про сім'ю. Сімейна система: функції, структура, динаміка. Параметри сімейної системи. Порушення функціонування сімейної системи.	Розуміти сутність сім'ї як системи. Знати функції сім'ї, її структурні елементи, етапи її розвитку моделі сім'ї, параметри аналізу сімейної системи, критерії порушення її функціонування.	Усне опитування, презентація, аналіз наукових понять, підготовка глосарію, питання для обговорення, пошукові завдання, тести

2	Тема 3-4. Основи сімейної терапії. Мета і завдання сімейної терапії. Методологічні принципи і загальні підходи до роботи із сім'єю. Класифікація підходів у сімейній терапії	Усвідомлювати значення сімейної терапії у функціонуванні сім'ї, Аналізувати соціально-психологічні процеси в сімейній системі; уміти застосовувати загальні та специфічні підходи в роботі з сім'єю.	Усне опитування, презентація, питання для обговорення /самоконтролю, таблиці, тести
	Тема 5-6. Основні напрями та школи сімейної терапії. Інтегративна модель сімейної терапії	Засвоїти різні напрями та школи сімейної терапії та уміти застосовувати їх підходи у роботі з сім'єю.	Питання для обговорення, аналіз наукових понять, підготовка глосарію, розроблення логіко-структурних схем, пошукові завдання, тести
	Тема 7. Практичне заняття. Розгляд сімейних ситуацій і їх вирішення з поглядів різних напрямів і шкіл сімейної терапії.	Уміти застосовувати підходи різних напрямів та шкіл сімейної терапії у роботі з сім'єю.	Аналіз сімейних ситуацій, їх обговорення, застосування технік різних шкіл сімейної терапії
	Тема 8-9. Діагностика взаємовідносин у сім'ї. Діагностика взаємовідносин молодих людей в дошлюбний період. Методи діагностики подружніх стосунків. Діагностика дитячо-батьківських стосунків.	Знати етичні норми застосування діагностичних методик, критерії відбору, уміти відбирати діагностичний інструментарій відповідно сімейних ситуацій, уміти їх проводити та здійснювати обробку даних діагностичних методик.	Підбирати діагностичні методики відповідно сімейних ситуацій і проблем, уміти їх проводити та здійснювати обробку даних.
	Тема 10. Допомога молоді в питаннях готовності до сімейного життя.	Розуміти сутність поняття «готовність до сімейного життя», знати складові готовності та критерії їх визначення, розуміти їх значення, уміти консультувати молодь з питань готовності до сімейного життя.	Усне опитування, презентація, питання для обговорення /самоконтролю, структурна схема, тести
	Тема 11. Консультування сім'ї. Індивідуальне консультування.	Усвідомлювати значення консультування сім'ї у практиці професійної діяльності, знати сутність і	Усне опитування, питання для обговорення /самоконтролю, тести

Специфіка групового консультування.	технологію індивідуального та групового консультування сім'ї	
Тема 12. Особливості консультування подружжя. Консультування в ситуації розлучення. Консультування після розлучення.	Усвідомлювати специфіку подружнього консультування, уміти визначати чинники сімейних проблем та шляхи їх вирішення, застосовувати технологію консультування сім'ї	Усне опитування, питання для обговорення /самоконтролю, тести
Тема 13. Терапевтична допомога у взаєностосунках подружжя. Терапія, фокусована на вирішення проблеми. Групова подружня терапія.	Знати методи та техніки сімейної терапії, уміння їх використовувати у вирішенні проблем подружжя	Усне опитування, презентація, питання для обговорення /самоконтролю, тести
Тема 14-15. Психолого-педагогічна терапія у взаєностосунках батьків і дітей. Індивідуальне консультування батьків. Особливості індивідуального консультування дітей і підлітків. Групова терапія сім'ї з дітьми і батьками.	Розуміти специфіку психолого-педагогічної терапії у взаєностосунках батьків і дітей, знати технологію її здійснення. Уміти підбирати методи та техніки сімейної терапії, уміння їх використовувати у вирішенні проблем у взаєностосунках батьків і дітей.	Питання для обговорення, аналіз наукових понять, підготовка глосарію, розроблення логіко-структурних схем, пошукові завдання, тести
Тема 16. Практичне заняття. Індивідуальне консультування.	Уміти визначати чинники сімейних проблем та шляхи їх вирішення, застосовувати технологію консультування сім'ї	Розгляд сімейних ситуацій та надання консультації у їх вирішенні
Тема 17-18. Тренінг сімейної терапії.	Уміння підбирати завдання, вправи, рольові ігри, техніки для проведення тренінгу, розуміти значення його проведення для терапії сім'ї	Виконання завдань, вправ, ігор, технік, вирішення ситуацій.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	—
Семінарське / практичне заняття	45
Самостійна / індивідуальна робота	5
Контрольна робота	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		—
Семінарські заняття		5		5		5		5		5								25
Самостійна робота															5			5
Індивідуальні завдання																	20	20
Залік / Екзамен																	50	50
Всього за тижень	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література Базова:	
1. Борисова Ю. Сімейна терапія. Посібник до вивчення дисципліни «Теорія соціальної роботи». Д.: РВВ ДНУ, 2015. 24 с. С. 18–23. 2. Максимова Н. Сімейне консультування: навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с. 3. Мілютина К. Індивідуальне консультування з сімейних проблем Психологія сім'ї. Техніки раціонально-інтуїтивної психокорекції родин: навч. посібник. Київ: Главник, 2007. С.4-26. 4. Паркулаб О. Основи психотерапії: навчально-метод. комплекс/ Ів.-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2007. 92 с. 5. Сімейна терапія. Соціальна робота: В 3 ч. /За ред. Т. Семигіної. Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська Академія", 2004. №2. С.104-112.	
Додаткова	
1. Виноградна О. Особливості застосування нейролінгвістичного програмування у психотерапії. <i>Практична психологія та соціальна робота: науково-практичний та освітньо-методичний ж-л.</i> Київ: Социс.8. С. 74-78. 2. Дмитренко-Карабин Х. Психологічний зміст здоров'я і хвороби в контексті методу позитивної психотерапії. <i>Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія.</i> Ів.-Франківськ: Прикарпатський	

- національний університет ім. В.Стефаника, 2010. Вип. 15. Ч. 1. С. 120-128.
3. Каліна Н. Психотерапія : підручник. Київ: Академвидав, 2010. 288 с.
 4. Карпенко З. Методологічний сенс позитивної психотерапії. Еврика IX: збірник студентських наукових праць. Ів.-Франківськ: Плай, 2008. С.16—18.
 5. Карпенко З. Психотерапевтичний практикум, Вип. 1: Класичний психоаналіз. Ів.-Франківськ: Гостинець, 2004. 60 с.
 6. Кривоніс Т. Основи особистісної психотерапії: навчально-метод. посібник. Київ: ВД "Слово", 2011. 192 с.
 7. Орбан-Лембрик Л. Групова психотерапія. Соціальна психологія: підручник у 2-х кн. Київ: Либідь, 2006. Кн. 2 Соціальна психологія груп. С. 483-490.
 8. Пожидаєва О. Сутність та види консультування в соціально-педагогічній діяльності. Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. пр. 2012. №1(17). Сер. Педагогічні науки. С. 22–25.
 9. Федоренко Р. Психологія молоді сім'ї і сімейна криза: монографія. Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 168 с.
 10. Седих К. Принципи і методи системної сімейної психотерапії в соціально-психологічних тренінгах. Педагогічний процес: теорія і практика: збірник наукових праць. Київ: П/П "ЕКМО", 2005. Вип. 2. С.186-196.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kpspr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Протас Оксана Любомирівна Запрошені викладачі інших ЗВО, стейкхолдери
Контактна інформація викладача	+380997429808

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна добросовісність	Викладання курсу та взаємодія із студентом ґрунтуються на політиці академічної добросовісності. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної добросовісності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.)

	https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час занять	Керуватися Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP-25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf .

Викладач

_____Протас О.Л